ВІДОКРЕМЛЕНИЙ СТРУКТУРНИЙ ПІДРОЗДІЛ
«ФАХОВИЙ КОЛЕДЖ ЕКОНОМІКИ І ТЕХНОЛОГІЙ НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ «ЧЕРНІГІВСЬКА ПОЛІТЕХНІКА»»

Циклова комісія фінансово-економічних дисциплін

ЗАТВЕРДЖУЮ
Заступник директора
з навчальної роботи

Людмила ІЛЛЯШЕНКО
«27» серпня 2024 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ФІНАНСИ ПІДПРИЄМСТВА

підготовки фахового молодшого бакалавра
освітньо-професійна програма ЕКОНОМІКА
галузь знань 05 СОЦІАЛЬНІ ТА ПОВЕДІНКОВІ НАУКИ
спеціальність 051 ЕКОНОМІКА
мова навчання: українська
статус дисципліни: обов'язкова

Чернігів – 2024 рік

Робоча програма з дисципліни «Фінанси підприємства» складена на основі освітньо-професійної програми Економіка спеціальності 051 Економіка – 23 серпня 2024 р. – 10 с.

Розробник: **Ірина МУЗИЧКО**
викладач вищої кваліфікаційної категорії

Робоча програма затверджена на засіданні циклової комісії фінансово-економічних дисциплін.

Протокол № 1 від «26» серпня 2024 р.
Голова циклової комісії Галина ПОПОВА

Схвалено методичною радою коледжу.

Протокол № 1 від «26» серпня 2024 р.
Голова методичної ради Людмила ІЛЛЯШЕНКО

1. Опис навчальної дисципліни

<table>
<tr><td rowspan="2">Найменування показників</td><td rowspan="2">Галузь знань, спеціальність, освітньо-професійний ступінь</td><td>Характеристика навчальної дисципліни</td></tr>
<tr><td>денна форма навчання</td></tr>
<tr><td>Кількість кредитів – 3</td><td>Галузь знань
05 Соціальні та поведінкові науки</td><td>Обов’язкова</td></tr>
<tr><td rowspan="2">Змістових модулів - 2</td><td rowspan="4">Спеціальність:
051 Економіка</td><td>Рік підготовки:</td></tr>
<tr><td>3-й</td></tr>
<tr><td rowspan="2">Загальна кількість годин - 90</td><td>Семестр</td></tr>
<tr><td>6-й</td></tr>
<tr><td rowspan="8">Тижневих годин для денної форми навчання:
аудиторних – 2
самостійної роботи здобувача фахової передвищої освіти – 4</td><td rowspan="8">Освітньо-професійний ступінь:
фаховий молодший бакалавр</td><td>Лекції</td></tr>
<tr><td>18 год.</td></tr>
<tr><td>Практичні, семінарські</td></tr>
<tr><td>12 год.</td></tr>
<tr><td>Самостійна робота</td></tr>
<tr><td>60 год.</td></tr>
<tr><td>Вид контролю:</td></tr>
<tr><td>залік</td></tr>
</table>

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета навчальної дисципліни: формування системи знань щодо базових понять в галузі фінансів та фінансового механізму підприємства, змісту окремих напрямків фінансової діяльності підприємства та їх взаємозв’язку.

Передумови вивчення дисципліни «Фінанси підприємства»: для опанування дисципліни "Фінанси підприємства" використовуються знання з дисципліни "Фінансовий облік".

Завдання навчальної дисципліни: вивчення сутності й функцій фінансів підприємств, фінансових ресурсів та джерел їх формування; вивчення організації фінансів підприємств; набуття навичок фінансових розрахунків; оволодіння методами фінансового планування; оцінювання фінансового стану.

На основі вивчення дисципліни «Фінанси підприємства» у здобувачів фахової передвищої освіти формуються наступні *компетентності*:

ЗК 5. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК 6. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

СК 9. Здатність здійснювати діяльність у взаємодії суб'єктів господарювання.

3. Очікувані результати навчання

Під час вивчення дисципліни здобувачі фахової передвищої освіти мають досягти або вдосконалити наступні програмні результати навчання, передбачені освітньо-професійною програмою:

РН 3. Здійснювати пошук, збирання, оброблення та аналізування інформації у професійній діяльності;

РН 4. Застосовувати всебічні спеціалізовані емпіричні та теоретичні знання для розв'язування практичних ситуацій;

РН 9. Розв'язувати типові спеціалізовані задачі в професійній діяльності.

У підсумку здобувачі фахової передвищої освіти повинні

знати:

місце фінансів підприємств у фінансовій системі; елементи та показники фінансового механізму; сутність фінансових ресурсів та грошових фондів; методи організації фінансової діяльності підприємств; склад грошових надходжень підприємства; порядок формування, розподілу та використання валового доходу та прибутку; види податків та вплив на фінансово-господарську діяльність підприємства; способи визначення потреби в оборотних коштах; показники стану і використання оборотних коштів; порядок кредитування підприємства, види кредиту; види та показники основних засобів, види зносу і поняття амортизації; завдання та інформаційне забезпечення оцінки фінансового стану підприємства; суть ліквідності і платоспроможності підприємства; зміст, завдання та методи фінансового планування; основні причини та симптоми виникнення фінансової кризи на підприємстві; економічний зміст і порядок проведення фінансової санації підприємства.

вміти:

застосовувати знання для розв’язання якісних та кількісних задач; нести відповідальність за результати своєї діяльності, виявляти навички підприємницької та управлінської ініціативи; використовувати в роботі необхідні комп’ютерні програмні продукти; аналізувати прибуток і рентабельність підприємства, прогнозувати можливий прибуток від комерційних угод; обчислювати суми податків та зборів згідно чинного законодавства; визначати норматив оборотних коштів; визначати показники, що характеризують стан оборотних коштів; розраховувати показники ефективності використання основних засобів; розраховувати ступінь ліквідності оборотних активів у цілому і кожної їх групи; розраховувати потребу в кредитах, величину дисконту і суми платежів; використовувати методи прогнозування банкрутства підприємства, обирати можливі шляхи проведення фінансової санації.

4. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Основи фінансів підприємств, розрахункові та податкові відносини

Тема 1. Сутність і основи організації фінансів підприємства (РН 3, РН 4)

Поняття фінансів підприємства, їх функції. Об’єкти та суб’єкти фінансів, зовнішні і внутрішні відносини. Фінансовий механізм підприємства, його елементи та показники.

Фінансові ресурси підприємства: поняття, види, порядок формування, елементи, ефективність використання.

Методи організації фінансової діяльності підприємств.

Тема 2. Організація грошових розрахунків підприємства (РН 3)

Розрахункові й касові операції. Форми безготівкових розрахунків.

Види банківських рахунків і порядок їх відкриття. Суть розрахункової та платіжної дисципліни.

Тема 3. Грошові надходження підприємства. Формування та розподіл прибутку (РН 3, РН 4, РН 9)

Характеристика і склад грошових надходжень підприємства. Доходи від реалізації продукції, робіт і послуг. Витрати господарської діяльності. Формування валового і чистого доходу. Формування та розподіл прибутку. Розрахунок прибутку від реалізації. Формування чистого прибутку та його використання.

Тема 4. Оподаткування підприємства (РН 3, РН 4)

Суть податків та їх функції. Вплив податків на фінансово-господарську діяльність підприємства. Система оподаткування підприємств та її становлення в Україні.

Оподаткування прибутку підприємств та доходів фізичних осіб: платники, об'єкти, пільги, ставки та термін сплати.

Платежі за ресурси. Непрямі податки: акцизний податок, податок на додану вартість, мито. Місцеві податки і збори.

Змістовий модуль 2. Управління фінансовими ресурсами, фінансовими потоками та фінансовим станом підприємств

Тема 5. Оборотні кошти підприємства (РН 4, РН 9)

Склад і структура оборотних коштів. Визначення потреби в оборотних коштах. Джерела формування оборотних коштів. Показники стану і використання оборотних коштів.

Тема 6. Кредитування підприємств (РН 3, РН 4)

Кредитування підприємств: необхідність, суть, поняття кредиту, класифікація кредитів, суб'єкти та об'єкти кредитних відносин.

Банківське кредитування підприємств. Умови та порядок отримання банківського кредиту.

Небанківське кредитування підприємств.

Тема 7. Фінансове забезпечення відтворення основних засобів (РН 3, РН 9)

Основні засоби, їхня структура. Показники ефективності використання основних засобів. Знос та амортизація основних засобів. Капітальні вкладення підприємства як засіб відтворення основних фондів. Джерела та порядок фінансування капітальних вкладень.

Тема 8. Аналіз фінансового стану підприємства (РН 4, РН 9)

Оцінка фінансового стану підприємства, її необхідність та значення. Інформаційне забезпечення оцінки фінансового стану підприємства. Показники фінансового стану підприємства.

Оцінка ліквідності та платоспроможності підприємства.

Оцінка фінансової стійкості підприємства.

Тема 9. Фінансове планування (РН 4, РН 9)

Фінансове планування, його зміст, завдання та методи. Порядок складання фінансового плану.

Тема 10. Фінансова санація підприємства (РН 4)

Симптоми і фактори виникнення фінансової кризи на підприємстві. Методи прогнозування банкрутства підприємства. Економічний зміст і порядок проведення фінансової санації підприємства.

5. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин			
	Всього	у тому числі		
		л	п/с	с.р.
Змістовий модуль 1. Основи фінансів підприємств, розрахункові та податкові відносини				
1. Сутність та основи організації фінансів підприємств	8	2		6
2. Організація грошових розрахунків підприємства	12	2	2	8
3. Грошові надходження підприємства. Формування та розподіл прибутку	10	2	2	6
4. Оподаткування підприємства	10			10
Разом за змістовим модулем 1	40	6	4	30
Змістовий модуль 2. Управління фінансовими ресурсами, фінансовими потоками та фінансовим станом підприємств				
5. Оборотні кошти підприємства	8	2	2	4
6. Кредитування підприємств	10	2	2	6
7. Фінансове забезпечення відтворення основних засобів	6	2		4
8. Аналіз фінансового стану підприємства	10	2	2	6
9. Фінансове планування	6	2		4
10. Фінансова санація підприємства	10	2	2	6
Разом за змістовим модулем 2	50	12	8	30
Разом годин за дисципліну	90	18	12	60

6. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Грошові надходження підприємств. Формування та розподіл прибутку	2
2	Оборотні кошти підприємства	2
3	Аналіз фінансового стану підприємства	2
	Разом	6

7. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Сутність та основи організації фінансів підприємств. Організація грошових розрахунків підприємства	2
2	Кредитування підприємств	2
3	Фінансова санація підприємства	2
	Разом	6

8. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Сутність та основи організації фінансів підприємств	6
2	Організація грошових розрахунків підприємства	8
3	Грошові надходження підприємства. Формування та розподіл прибутку	6
4	Оподаткування підприємства	10
5	Оборотні кошти підприємства	4

6	Кредитування підприємств	6
7	Фінансове забезпечення відтворення основних засобів	4
8	Аналіз фінансового стану підприємства	6
9	Фінансове планування	4
10	Фінансова санація підприємства	6
	Разом	60

9. Перелік питань до заліку

1. Визначте основні елементи системи оподаткування.
2. Визначте особливості розрахунків за платіжними дорученнями. В чому полягає відмінність платіжної вимоги-доручення від платіжного доручення?
3. Визначте симптоми і фактори виникнення фінансової кризи на підприємстві.
4. Висвітліть економічну сутність прибутку та особливості його формування.
5. Висвітліть сутність фінансових ресурсів і грошових фондів підприємства, їх характерні ознаки.
6. Висвітліть суть і призначення, перелік прямих податків.
7. Дайте характеристику видам непрямих податків.
8. Дайте характеристику касових операцій підприємства.
9. Дайте характеристику платників, об’єкту і бази оподаткування, термінів сплати до бюджету податку на додану вартість.
10. Назвіть джерела формування фінансових ресурсів підприємств.
11. Назвіть і поясніть принципи організації грошових розрахунків.
12. Назвіть переваги та недоліки лізингу для кожного з учасників лізингової угоди.
13. Охарактеризувати види фінансових відносин підприємств.
14. Охарактеризуйте види банківських кредитів та послуг кредитного характеру, які можуть отримати підприємства.
15. Охарактеризуйте готівкову форму розрахунків підприємств.
16. Охарактеризуйте доходи підприємства, їх зміст і види.
17. Охарактеризуйте зміст, функції, об’єкти, суб’єкти та передумови ефективного функціонування фінансів підприємства.
18. Охарактеризуйте інформаційну базу для оцінювання фінансового стану.
19. Охарактеризуйте основних користувачів фінансової інформації, яка отримується за результатами оцінки фінансового стану підприємств.
20. Охарактеризуйте основні засоби підприємства, визначте види зносу основних засобів.
21. Охарактеризуйте порядок оподаткування прибутку підприємств.
22. Охарактеризуйте сутність, склад та структуру оборотних коштів.
23. Охарактеризуйте умови і порядок отримання і погашення банківського кредиту.
24. Охарактеризуйте форми та види кредитів.
25. Перелічіть елементи та дайте характеристику структури оперативного фінансового плану.
26. Перелічіть та охарактеризуйте напрямки використання прибутку, що залишається в розпорядженні підприємства.
27. Поясніть порядок формування прибутку, охарактеризуйте його види і функції.
28. Розкрийте зміст, завдання та методи фінансового планування.
29. Розкрийте ознаки класифікації банківського кредиту: залежно від цільового спрямування, залежно від терміну, залежно від відсоткової ставки, залежно від валюти кредиту.
30. Розкрийте особливості розрахунків за акредитивами.
31. Розкрийте переваги та недоліки комерційного кредитування.
32. Розкрийте показники, що характеризують ефективність використання оборотних коштів підприємства.

33. Розкрийте показники, що характеризують фінансовий стан підприємства.
34. Розкрийте поняття комерційного кредиту, проаналізуйте його недоліки та переваги.
35. Розкрийте поняття лізингового кредитування, проаналізуйте його недоліки і переваги.
36. Розкрийте порядок розрахунків із застосуванням розрахункових чеків.
37. Розкрийте порядок та умови отримання банківського кредиту підприємствами.
38. Розкрийте порядок формування грошових надходжень підприємства.
39. Розкрийте сутність і призначення загальнодержавних податків і зборів.
40. Розкрийте сутність фінансової санації підприємства.

10. Методи навчання

1. Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності: словесні (лекція, бесіда, пояснення, розповідь, діалог), наочні (ілюстрація, демонстрація), практичні (письмові та усні вправи, навчальні практикуми).

2. Методи стимулювання і мотивації навчально-пізнавальної діяльності: навчальна дискусія, створення ситуації у процесі викладання, опора на життєвий досвід здобувача освіти.

3. Методи контролю і самоконтролю у навчанні: усний, письмовий, тестовий, програмований, самоконтроль, самооцінка.

11. Засоби діагностики результатів навчання

Поточний:

- усний контроль (фронтальне, групове, індивідуальне, комбіноване, репродуктивне, реконструктивне, творче);
- письмовий контроль (контрольна робота, диктант);
- тестовий контроль (тести відкритої форми, тести закритої форми, тест-альтернатива, тест-відповідність);
- самоконтроль.

Підсумковий контроль: залік.

Задля реалізації принципу диференціації та індивідуалізації навчання контроль проводиться з використанням різнорівневих завдань.

12. Критерії оцінювання знань здобувачів освіти

Навчальні досягнення здобувачів фахової передвищої освіти ІІІ року навчання на основі базової середньої освіти оцінюються за 4-бальною шкалою.

Система оцінювання різнорівневих завдань для здобувачів освіти (тести, контрольна робота, самоконтроль)

перший рівень – середній (3 бали). Здобувач освіти відтворює основний навчальний матеріал, здатний виконувати завдання за зразком, володіє елементарними вміннями навчальної діяльності;

- другий рівень — достатній (4 бали). Здобувач освіти знає істотні ознаки понять, явищ, зв'язки між ними, вміє пояснити основні закономірності, а також самостійно застосовує знання в стандартних ситуаціях, володіє розумовими операціями (аналізом, абстрагуванням, узагальненням). Відповідь здобувача освіти правильна, логічна, обґрунтована, хоча їй бракує власних суджень;
- третій рівень – високий (5 балів). Знання здобувача освіти є глибокими, міцними, системними; здобувач освіти вміє застосовувати їх для виконання творчих завдань, його

навчальна діяльність позначена вмінням самостійно оцінювати різноманітні ситуації, явища і факти, виявляти й відстоювати особисту позицію.

Під час проведення заліку навчальні досягнення здобувачів фахової передвищої освіти оцінюються на:

«відмінно» - якщо здобувач фахової передвищої освіти має глибокі і системні знання, вміє аналізувати та узагальнювати теоретичний матеріал, співвідносити загальні знання з конкретними ситуаціями; оволодів навичками критично оцінювати ситуацію; обізнаний з основною та додатковою літературою в даній області; матеріал викладає логічно, послідовно, переконливо.

«добре» - якщо здобувач фахової передвищої освіти виявив достатньо повні знання з дисципліни; дає правильні, хоча і не завжди повні визначення та відповіді на питання; оволодів навичками співвідносити теоретичні знання з конкретними ситуаціями; допускає незначні неточності в розкритті окремих теоретичних положень.

«задовільно» – якщо здобувач фахової передвищої освіти засвоїв програмний матеріал дисципліни в передбаченому обсязі з деякими неточностями; значну частину навчального матеріалу відтворює на репродуктивному рівні; відтворення матеріалу непослідовне, неточне.

«незадовільно» – здобувач фахової передвищої освіти виявив слабкі знання теоретичного програмного матеріалу; не зміг дати визначення основних понять; відтворення матеріалу непослідовне, нелогічне, фрагментарне.

12. Методичне забезпечення

1. Конспект лекцій з дисципліни «Фінанси підприємства» для здобувачів фахової передвищої освіти освітньо-професійної програми Економіка / Укл.: Ірина Музичко. - Чернігів: ВСП «ФКЕТ НУ «Чернігівська політехніка»
2. Методичні вказівки до практичних та семінарських занять з дисципліни «Фінанси підприємства» для здобувачів фахової передвищої освіти освітньо-професійної програми Економіка / Укл.: Ірина Музичко. - Чернігів: ВСП «ФКЕТ НУ «Чернігівська політехніка»
3. Методичні вказівки до самостійної роботи з дисципліни «Фінанси підприємства» для здобувачів фахової передвищої освіти освітньо-професійної програми Економіка / Укл.: Ірина Музичко. - Чернігів: ВСП «ФКЕТ НУ «Чернігівська політехніка»
4. Пакет завдань для поточного оцінювання результатів навчання здобувачів фахової передвищої освіти освітньо-професійної програми Економіка / Укл.: Ірина Музичко. - Чернігів: ВСП «ФКЕТ НУ «Чернігівська політехніка»

13. Рекомендована література

базова

1. Податковий кодекс України від 02.12.2010 р. № 2755-VI URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17
2. Про акціонерні товариства: Закон України від 27 липня 2022 року № 2465-IX URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2465-20#Text
3. Про господарські товариства: Закон України від 19.09.1991 № 1576-XII URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1576-12
4. Про збір та облік єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування: Закон України від 08.07.2010 № 2464-VI URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2464-17.

5. Про товариства з обмеженою та додатковою відповідальністю: Закон України від 6 лютого 2018 року № 2275-VIII URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2275-19
6. Про фінансовий лізинг: Закон України від 4 лютого 2021 року № 1201-IX. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1201-20#Text
7. Кодекс України з процедур банкрутства від 18 жовтня 2018 року № 2597-VIII. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2597-19#Text
8. Економіка підприємства [Текст] : підручник / за заг. ред. Л. Г. Ліпич. – Луцьк : Вежа-Друк, 2021. – 768 с. URL: http://surl.li/qpjrnb
9. Марусяк Н.Л. Фінанси підприємств: навч. посіб.: 2-ге вид., перероб. і доп. Чернівці : Чернівец. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича, 2023. 176 с. URL: http://surl.li/kkznbs
10. Нікола С. О. Фінанси підприємств : навч. посіб. / С. О. Нікола. – Одеса : Одес. нац. ун-т ім. І. І. Мечникова, 2020. – 206 с. URL: https://dspace.onu.edu.ua/server/api/core/bitstreams/305de8a1-949a-446b-a7e0-ad4de34a5762/content
11. Фінанси підприємств: навч. посібник / за ред. Г. Я. Аніловської, І. Б. Висоцької. Львів: ЛьвДУВС, 2018. 440 с. URL: http://surl.li/mvlmmm
12. Онисько С.М., Марич П.М. Фінанси підприємств. – Львів: «Магнолія Плюс», 2004. – 367 с.
13. Онисько С.М., Верзун А.А., Марич П.М. Фінанси підприємств: практикум для студентів ВНЗ освіти України / За загальною редакцією професора С.М. Онисько. – Львів: "Магнолія 2006", 2014.

допоміжна:

1. Фінанси : навчальний посібник / С. П. Стеценко та ін. – Київ : КНУБА, 2024. – 192 с. URL: https://repositary.knuba.edu.ua/server/api/core/bitstreams/262b141f-931b-406e-b88b-5fc075b485b2/content
2. Фінанси [Електронний ресурс] : навчально-методичний посібник / О. П. Полтініна, С. В. Юшко, Є. О. Малишко та ін. ; за заг. ред. д-ра екон. наук, професора І. В. Журавльової. – Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2021. – 216 с URL: http://surl.li/gyfnbp

14. Інформаційні ресурси

1.Офіційний сайт Асоціації українських банків.URL: http://aub.org.ua
2.Офіційний сайт Міністерства фінансів України. URL: http://www.mof.gov.ua.
3. Офіційний сайт Державної податкової служби України URL: http://tax.gov.ua.